

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak funguje daň z přidané hodnoty?

Daň z přidané hodnoty (DPH) je daň, které podléhá zboží a služby spotřebované v České republice. Touto daní je zatíženo zboží a služby vyprodukované v ČR a dovezené do ČR. Jejím základním principem je to, že tato daň doléhá na konečného spotřebitele.

Základní koncept daně z přidané hodnoty je dán zákonem č. [588/1992 Sb.](#), o [dani z přidané hodnoty](#), platným od 1. 1. 1993. Řada ustanovení tohoto zákona byla poté několikrát upřesňována formou novel původního zákona. Text vychází z aktuálního zákona o DPH platného k 1. 1. 2004. Daň z přidané hodnoty (dále jen daň nebo DPH) je „neutrální“ ke konkurenci. Je bez významu, jestli výrobek projde výrobním procesem v podniku s vertikální organizací, nebo několika samostatnými podniky. Je neutrální i pokud jde o zahraniční obchod. Platí se z hodnoty svých prodejů postupně na všech stupních procesu výroby a obchodu, ale její celková výše je stejná, jako by byla placena jednorázově z ceny konečného výrobku koupeného finálním spotřebitelem.

Všechny dodávky (až na výjimky) jsou realizovány pouze za ceny s daní. Avšak plátcí daně mají současně nárok na odpočet daně, kterou zaplatili v nakoupeném zboží či službách. Vzniklý rozdíl mezi daní při prodeji (daň na výstupu) a odpočtem daně při nákupu (daň na vstupu) odvádí plátce do státního rozpočtu. To znamená, že u plátců netvoří daň zaplacená na vstupu součást jejich nákladů, ale projevuje se pouze jako průběžná položka.

Praktické fungování daně z přidané hodnoty je pro plátce daně i pro finanční úřady administrativně náročnější, než bylo vybírání daně z obratu. Okruh plátců a objem plateb jsou podstatně vyšší. Principem vracení daně na vstupu jsou samotní plátcí daně přímo vtaženi do procesu vybírání daně. Plátcí jsou pak sami zainteresováni i na větším pořádku v administrativě. Výrazněji se zde projevuje vzájemná závislost mezi jednotlivými plátcí daně. Vystavování daňových dokladů, včetně zjednodušených daňových dokladů při platbách v hotovosti, je nutné věnovat zvýšenou pozornost. Nedostatky v těchto dokladech mohou značně zkomplikovat dodavatelsko-odběratelské vztahy, neboť odběratel prokazuje nárok na odpočet daně na vstupu platným daňovým dokladem se všemi zákonem požadovanými náležitostmi, který byl vystaven plátcem daně.

Osoby povinné platit daň

V tuzemsku platí daň všichni kupující a platí ji v ceně nakoupeného zboží nebo služeb. Při dovozu jsou povinni platit daň také všichni, bez ohledu na to, zda se jedná o plátce daně, kteří dovážejí zboží pro účely podnikání, nebo o občany, kteří si přivážejí nějaké zboží ze zahraničí. Povinnost platit daň při dovozu nenastává tehdy, je-li dovoz osvobozen od cla (např. dovoz zboží pro osobní potřebu do celního limitu).

Povinnost platit daň vzniká i zahraničnímu provozovateli v případě mezinárodní nepravidelné autobusové přepravy osob, pokud je uskutečňovaná v tuzemsku. Daň se vypočítává jako součin počtu osob v autobusu násobený sazbou daně 50 Kč na osobu, bez ohledu na počet ujetých kilometrů.

Osoby podléhající dani

Osobami podléhajícími dani jsou všechny podnikatelské subjekty. Z těchto osob se ze zákona nebo dobrovolnou registrací u finančního úřadu stávají plátcí daně. Za osoby podléhající dani se od 1. 4.

2000 nepovažují osoby, které uskutečňují pouze zdanitelná plnění osvobozená podle § 25. Z tohoto ustanovení vyplývá, že osoby, které žádné jiné činnosti kromě osvobozených neuskutečňují, se nemohou registrovat jako plátcí daně ani dobrovolně. Na neplátce DPH se zákon nevztahuje. Ze zákona o DPH (§ 12 odst. 6) však musí i drobní podnikatelé znát a dodržovat ustanovení, že neplátce DPH nesmí vystavit daňový doklad, a pokud jej vystaví, bude mu uložena pokuta.

Podle zákona se rozlišují dva způsoby registrace, a to registrace povinná (vyplývající ze zákona, např. při dosažení stanoveného obrátu) a registrace dobrovolná. Pokud se osoba zaregistruje jako plátce, ať dobrovolně nebo povinně, musí pak postupovat v souladu se zákonem. To znamená, že každý plátce musí plnit povinnosti vyplývající ze zákona a má veškerá práva, která mu zákon umožňuje využívat.

Zdroj: www.fincentrum.cz